

LEGO demonstrációs segédeszközöket alkalmazó pedagógiai jó gyakorlatok és módszerek tapasztalatainak felhasználása a keresztantervi kompetenciák és a természettudományos oktatás fejlesztésére.

TÁMOP-3.1.15-14-2014-0001

Kedvezményezett: Informatikai, Távközlési és Elektronikai Vállalkozások Szövetsége

A FOGLAKOZÁS ADATAI:

SZERZŐ	Vindics Dóra
A FOGLALKOZÁS CÍME	Vezérelj robotot!
A FOGLALKOZÁS RÖVID LEÍRÁSA	<p>A tanulók gyakran nem értik, hogy miért van szükség arra, amit matematika órán tanulnak. Ebben a foglalkozásban egy informatikai alkalmazását mutathatjuk be a matematika órán tanultaknak: robotokat irányítunk úgy, hogy közben számolunk. A foglalkozás során a tanulóknak fejlődik az algoritmizáló képességük, miközben egy számukra érdekes, kézzel fogható eszközzel, Lego MindStorms robottal dolgozhatnak. Emellett tapasztalatot szerezhetnek abban, hogy hogyan írhatnak egy feladatra programot, és hogyan tudják korrigálni a hibáikat.</p>
A FOGLALKOZÁS BŐVEBB LEÍRÁSA	<p>A foglalkozás elsődleges célja, hogy a tanulók ismerjék meg a Lego robotok irányításainak alapjait.</p> <p>Tapasztalják meg, hogy milyen gyakorlati haszna lehet a matematika órán tanultaknak.</p> <p>Továbbá gyakorolják az algoritmizálást.</p> <p>A foglalkozás céljának eléréséhez a következő tevékenységeket végezzük el:</p> <p>I. tanóra</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lego robotok mozgatása – egész csoportos megbeszélés 2. Első pálya algoritmus, méretei 3. Lego robotok programozása (megbeszélés) 4. Fordulatszám átváltása centiméterre (megbeszélés) 5. Forgatás kerék körül (megbeszélés) 6. Első pálya programozása 7. Házi feladat kiosztása

LEGO demonstrációs segédeszközöket alkalmazó pedagógiai jó gyakorlatok és módszerek tapasztalatainak felhasználása a keresztantervi kompetenciák és a természettudományos oktatás fejlesztésére.

TÁMOP-3.1.15-14-2014-0001

Kedvezményezett: Informatikai, Távközlési és Elektronikai Vállalkozások Szövetsége

II. tanóra

1. Saját irányító blokkok készítése (megbeszélés)
2. Saját feladatok programozása
3. Programok bemutatása

A foglalkozás nyomán a tanulók jobban fogják érteni a foglalkozáson alkalmazott matematikai ismereteket, rálátásuk lesz a robotok vezérlésére.

IDŐTARTAM	2x45 perc
AJÁNLOTT KOROSZTÁLY	7-8., 9-10.
KERETTANTERVI KAPCSOLÓDÁS	<i>informatika</i>
- ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK	<i>„A robotika alapjainak megismerése, egyszerű vezérlési problémák megoldása.” „Robotvezérlési, grafikai feladatok megoldása fejlesztőrendszerrel.” „Robotvezérlési alapfogalmak.”</i>
KERESZTTANTERVI KAPCSOLATOK	matematika
- ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK	
A KOMPETENCIAFEJLESZTÉS FÓKUSZAI	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Matematikai kompetencia ▪ Természettudományos és technikai kompetencia ▪ Digitális kompetencia ▪ Szociális és állampolgári kompetencia
FEJLESZTÉSI TERÜLETEK	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pályaorientáció

LEGO demonstrációs segédeszközöket alkalmazó pedagógiai jó gyakorlatok és módszerek tapasztalatainak felhasználása a keresztтанtervi kompetenciák és a természettudományos oktatás fejlesztésére.

TÁMOP-3.1.15-14-2014-0001

Kedvezményezett: Informatikai, Távközlési és Elektronikai Vállalkozások Szövetsége

TARTALMI KERESŐ KIFEJEZÉSE	robot programozás irányítás LEGO MindStorms
ESZKÖZ IGÉNY	számítógép (3 fős tanulócsoportonként) – Lego MindStorms EV3 fejlesztői környezet projektor Lego MindStorms EV3 robot összerakva a robothoz tartozó útmutató alapján. Szenzorokra nincs szükség, csak a motorokra. Egy robottal is meg lehet oldani, legjobb, ha minden tanulócsoportnak van egy. robot pályák – Rajzolva, vagy szigetelő szalaggal felragasztva a padlóra szögmérő mérőszalag
ELŐZETES TANÁRI ISMERETEK	A foglalkozás megtartásához a tanárnak ismernie kell a Lego MindStorms EV3 robot irányításának alapjait, a matematikai műveletek használatát, és a saját blokk készítésének lépéseit. A szükséges ismeretek megszerzéséhez ajánlott tartalmak: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Mellékletben található a link a könyvhöz, ebből a 2., 3., 4., 9.2., 11.1 fejezetek
ELŐZETES TANULÓI ISMERETEK	Kör terület képletének ismerete Szögmérés ismerete Logo vagy Scratch ismerete
EGYÉB TÉR- ÉS IDŐSZERVEZÉSSEL KAPCSOLATOS JAVASLATOK	A két foglalkozás megtartható két együtt szervezhető tanórán, vagy két különböző alkalommal. Javasolt két foglalkozás között nem nagyobb időt hagyni, mint 1 hét. Ha csak egy robot van, akkor több időt vesz igénybe a foglalkozás. A robotot célszerű a földön mozgatni, vagy olyan nagyméretű asztalon, aminek van kerete. Az útvonalakat felragaszthatjuk a földre, ha van elegendő hely, vagy rajzolhatjuk csomagoló papírra. Ebben az esetben mindig azt az útvonalat tesszük a földre, amelyikre szükség van.
MEGVALÓSÍTÁS TAPASZTALATAI	-

A FOGLALKOZÁS LEÍRÁSA:

[A foglalkozás leírásában a tevékenység leírását megelőzheti és követheti olyan tájékoztatás (⚠-al jelölt), amely a tanár figyelmét hívja fel valamire a tevékenység kapcsán, esetleg kiegészítésként tippeket, javaslatokat tartalmaz.]

I. TANÓRA

1. LEGO ROBOTOK MOZGÁSA – EGÉSZ CSOPORTOS MEGBESZÉLÉS [3 PERC]

Ellenőrizzük a robotok akkumulátorának töltöttségét.

Célszerű minden mozgatósi formát bemutatni miután beszéltünk róluk, ehhez szükséges, hogy minden gyerek jól lássa a robotot.

Az a legjobb, ha ilyenkor bluetoothról tudjuk irányítani a robotot.

Mellettben bemutatott első példa legyen táblára felrajzolva vázlatosan (ide írjuk majd a mért adatokat és szöveget) illetve pontosan felragasztva vagy papírra rajzolva.

Bemutatjuk a mellékletben szereplő első példát. Elmondjuk a tanulóknak, hogy az óra célja, hogy ezen az útvonalon végig vezessük a robotunkat.

Ismertetjük a robot mozgásának elvét: a robotnak két kereke van, amit a két motorral külön-külön tudunk irányítani.

Kérdéseket teszünk fel a gyerekeknek:

Hogyan kell mozgatni a kerekeket, ahhoz, hogy

- előre menjen a robot
- hátra menjen a robot
- forogjon a robot?

Javasolt a forgásnál két esetet megbeszélni:

- a robot egyik kereke forog, a másik áll, ilyenkor az álló kerék körül forog
- ellenkező irányba forognak a kerekek, ilyenkor a robot a tengelye körül forog

2. ELSŐ PÁLYA ALGORITMUSA, MÉRETEI – KIS CSOPORTOS TEVÉKENYSÉG [10 PERC]

Ha kevés az idő, vagy úgy gondoljuk, hogy a gyerekek nem tudnak önállóan ilyen tervet készíteni, ez a pont is lehet egész csoportos megbeszélés.

LEGO demonstrációs segédeszközöket alkalmazó pedagógiai jó gyakorlatok és módszerek tapasztalatainak felhasználása a keresztntantervi kompetenciák és a természettudományos oktatás fejlesztésére.

TÁMOP-3.1.15-14-2014-0001

Kedvezményezett: Informatikai, Távközlési és Elektronikai Vállalkozások Szövetsége

A pályán jelöljük ki, hogy honnan kell indulnia a robotnak.

Szükség lesz arra, hogy a tanulók lemérjék a pálya szakaszainak hosszát, illetve a szöveget, készítsük elő a mérőszalagot, és a szögmérőt.

Ha úgy könnyebb, írhatnak Scratch vagy Logo programot is, így tudják ellenőrizni az algoritmust.

3-4 fős kis csoportokat alakítunk a csoportból.

Készítsünk csoportonként algoritmust az első pályánk bejárására!

Tegyük fel a gyerekeknek segítő kérdéseket:

- Mikor hány centimétert kell előre menni?
- Mikor hány fokot kell fordulni?

Amikor a csoportok készen vannak, beszéljük meg közösen az algoritmust, és a mért értékeket. Ezt érdemes valahol rögzíteni, például táblára felírni.

Ha csoportonként kicsit eltérőek az értékek, nem probléma, számolhatnak az általuk mért értékekkel, majd a végén teszteljük, hogy kinek a programja a legpontosabb.

3. LEGO ROBOTOK PROGRAMOZÁSA – EGÉSZ CSOPORTOS MEGBESZÉLÉS [5 PERC]

Ellenőrizzük, hogy a motorok a B illetve a C csatlakozóhoz vannak-e kapcsolva.

Minden csoport indítsa el a fejlesztő környezetet, ne csak figyeljék, amit a tanár bemutat.

Ha a tanulók ismerik a Scratch-t, akkor elegendő hivatkozni arra, hogy itt is programozási blokkokat kell egymás után kapcsolni. Ha nem ismerik a Scratch-t, akkor érdemes kicsit több időt szánni arra, hogy hogyan tudjuk a blokkokat használni.

A tanulókkal közösen indítsuk el a fejlesztő környezetet, és nyissunk új projektet!

A foglalkozás során végig a „Move Tank” blokkot használjuk, „On for Rotations” módban. Beszéljük meg a gyerekekkel, hogy mit jelentenek számok, amiket beállíthatunk ebben a blokkban:

- az első két érték a sebesség
- a harmadik a kerékfordulatszám
- az utolsó érték a leállítás módja. (ezt nem fogjuk átállítani)

Mutassunk be a tanulóknak néhány különböző sebesség és fordulatszám beállítást a robot segítségével.

LEGO demonstrációs segédeszközöket alkalmazó pedagógiai jó gyakorlatok és módszerek tapasztalatainak felhasználása a keresztntantervi kompetenciák és a természettudományos oktatás fejlesztésére.

TÁMOP-3.1.15-14-2014-0001

Kedvezményezett: Informatikai, Távközlési és Elektronikai Vállalkozások Szövetsége

Vessük fel a problémát a tanulóknak: Mi centimétert és szöveget mértünk, ez szerepel az algoritmusunkban, a blokkban viszont csak kerékfordulatszámot tudunk megadni. Hogyan tudunk a kettő között váltani?

TIPP: Nagyobb érdeklődés esetén bemutathatjuk a többi irányítási módot is.

4. FORDULATSZÁM ÁTVÁLTÁSA CENTIMÉTERRE – EGÉSZ CSOPORTOS MEGBESZÉLÉS [8 PERC]

Nézzük meg, hogy a robot kerekén van-e valamilyen jel, ami alapján látszik, hogy a kerék hányat fordult. Ha az útmutató alapján van felépítve a robot, akkor a kerék tengelyén van egy fehér színű elem, aminek segítségével tudjuk követni, hogy mennyit fordult a robot kereke.

A programban a tizedes törteknél pontot kell használni, nem tizedes vesszőt!
A szabvány EV3-as kerék átmérője 5,6 cm, tehát ha ezt használjuk, akkor a kerék kerületére nagyjából 17,5 cm-nek kell kijönnie

Toljuk végig a robotot az első szakaszon, a tanulók figyeljék meg, hogy ez nagyjából hány fordulatot jelent.

Tegyük fel a tanulóknak a kérdést, hogy hogyan tudnánk pontosan kiszámolni azt, hogy hányat fordul a kerék? (Várt válasz: A kerék kerületéből és az út hosszából úgy tudjuk kiszámolni a kerékfordulatszámot, hogy az út hosszát elosztjuk a kerülettel.)

Ha megkaptuk a választ mérjük le a robot kerekét.

Közösen számoljuk ki az általunk mért értékekkel azt, hogy hányat kell fordulnia a kereknek.

Állítsuk be a tanári gépen a megfelelő paramétereket, és mutassuk be a tanulóknak a robot működését.

TIPP: Ha nem volt pontos a robot mozgása, akkor beszéljük meg, hogy mik okozhatják ezeket a pontatlanságokat, és hogyan tudnánk ezen javítani.

5. FORGATÁS KERÉK KÖRÜL – EGÉSZ CSOPORTOS MEGBESZÉLÉS [7 PERC]

A forgatási módszerek közül azt használjuk, mikor a robot az egyik kereke körül forog. Ehhez valamelyik kerék sebességét 0-ra kell állítani.

LEGO demonstrációs segédeszközöket alkalmazó pedagógiai jó gyakorlatok és módszerek tapasztalatainak felhasználása a keresztтанtervi kompetenciák és a természettudományos oktatás fejlesztésére.

TÁMOP-3.1.15-14-2014-0001

Kedvezményezett: Informatikai, Távközlési és Elektronikai Vállalkozások Szövetsége

Beszéljük meg a diákokkal, hogy most már tudunk centimétert kerékfordulatra váltani, a következő lépés az, hogy a fordulást (ami fokban van megadva) hogyan tudunk centiméterre váltani.

Ismer tessük az első részfeladatot a tanulókkal: először 360 fokos fordulatot programozzuk be! A fordulás módja: az egyik kerék egyhelyben áll, a másik pedig egy teljes kört tesz meg. Tehát a kerék annyi centimétert tesz meg, amekkora a kör kerülete.

A tanulók vegyék észre, hogy a kör kerületének kiszámításához le kell mérnünk a két kerék távolságát. Mérjük le a távolságot, majd az korábban megbeszélte módszer alapján váltsuk át kerékfordulatokra.

A tanári gépen állítsuk be egy újabb blokkban a most kiszámolt értékeket, majd a programot próbáljuk ki a robottal.

Beszéljük meg a tanulókkal, hogy ha a robotnak nem kell teljes kört fordulnia, csak például fél kört, akkor a kiszámolt értéket elfelezzük. A példában 60 fokot, illetve 120 fokot kell fordulni, tegyük fel a tanulóknak a kérdést, hogy ez a teljes körnek hányad része?

Kérdezzük meg azt is, hogy nekünk melyik kereket kell leállítani, hogy a robot a megfelelő irányba forogjon?

TIPP: Ha van rá idő, akkor azt is megbeszélhetjük, hogy általában ha x fokot kell fordulni a robottal, akkor a teljes körhöz tartozó értéket szorozzuk $x/360$ -nal.

6. ELSŐ PÁLYA PROGRAMOZÁSA – KIS CSOPORTOS TEVÉKENYSÉG [10 PERC]

Miközben a tanulók programoznak, érdemes csatlakoztatni a robotot az egyes gépekhez, mert amíg a gép felismeri a robotot, az egy-két perccel eltarthat.

Mindenképpen hagyjunk annyi időt az óra végén, hogy egy programot kipróbáljunk, akkor is, ha nincs idő az összesre.

A tanulók csoportokban kiszámolják a méréseik alapján, hogy a keréknek hol fordulatot kell megtennie. Az algoritmus alapján minden csoport elkészíti a programját. Ha egy csoport készen van, akkor próbáljuk ki a pályán a programot, és javítsuk a hibákat.

LEGO demonstrációs segédeszközöket alkalmazó pedagógiai jó gyakorlatok és módszerek tapasztalatainak felhasználása a keresztantervi kompetenciák és a természettudományos oktatás fejlesztésére.

TÁMOP-3.1.15-14-2014-0001

Kedvezményezett: Informatikai, Távközlési és Elektronikai Vállalkozások Szövetsége

7. HÁZI FELADAT KIOSZTÁSA [2 PERC]

Szükséges a melléklet utolsó öt oldala kinyomtatva.

Minden tanuló kapjon egy ábrát, egy csoporton belül ugyanazt.

A tanulók házi feladata, hogy a saját csoportjuk ábrájához algoritmust készítsenek. Lehet papírra készíteni, vagy Scratch vagy Logo programot írni hozzá. Ezeket a pályákat kell majd a robotnak bejárni a következő foglalkozáson.

TIPP: Szorgalmi feladatnak adhatjuk, hogy tervezzenek saját elemeket, és ezekhez is írjanak programot.

II. TANÓRA

1. SAJÁT IRÁNYÍTÓ BLOKKOK KÉSZÍTÉSE – EGÉSZ CSOPORTOS MEGBESZÉLÉS [10 PERC]

Ismételjük át a tanulókkal, hogy milyen képletekkel számoltunk előző órán!

Vessük fel a következő problémát: szeretnénk elérni, hogy ne nekünk kelljen a különböző értékekre kiszámolni a kerékfordulatszámot, hanem a robot maga számoljon, nekünk csak a centiméterben mért értéket, és a fokot kelljen megadni. Óra elején erre készítünk három saját blokkot.

A tanulókkal ismertetjük a „Math” blokk működését, majd közösen elkészítünk egy 10 cm-t mozgó programot, amiből „My Block Builder” segítségével saját blokkot készítünk. Beszéljük meg, hogy a bloknak egy paramétere lesz, ahol azt tudjuk megadni, hogy hány centimétert menjen a robot.

Ehhez hasonlóan a tanulókkal közösen készítsünk balra illetve jobbra forduló blokkot is. Ezeknél a paraméter az lesz, hogy hány fokot forogjon a robot.

TIPP: Kiszámolhatjuk a konstansok értékét, és akkor elég egy „Math” blokk, de használhatunk több blokkot is.

2. SAJÁT FELADATOK PROGRAMOZÁSA – KIS CSOPORTOS TEVÉKENYSÉG [25 PERC]

Szükség van a mellékletben szereplő ábrákra eredeti méretben elkészítve papíron vagy földre ragasztva.

A csoportok az otthoni munkájuk alapján készítik a saját programjukat a pálya bejárására.

Az órán a csoportokkal folyamatosan teszteljük a programokat a pályán, és javítsuk a hibákat.

TIPP: Ha valamelyik csoport hamar jól működő programot készít a saját pályájára, akkor készítsenek programot egy másik pályájára is, vagy ha van saját ötletük, akkor arra.

LEGO demonstrációs segédeszközöket alkalmazó pedagógiai jó gyakorlatok és módszerek tapasztalatainak felhasználása a kereszttantervi kompetenciák és a természettudományos oktatás fejlesztésére.

TÁMOP-3.1.15-14-2014-0001

Kedvezményezett: Informatikai, Távközlési és Elektronikai Vállalkozások Szövetsége

3. PROGRAMOK BEMUTATÁSA – EGÉSZ CSOPORTOS MEGBESZÉLÉS [10 PERC]

Minden csoport bemutatja a kész programját működés közben. A foglalkozás végén beszéljük meg csoportonként, hogy voltak-e nehézségek, és ha voltak, akkor mik, és hogyan oldotta meg ezeket a csoport?

LEGO demonstrációs segédeszközöket alkalmazó pedagógiai jó gyakorlatok és módszerek tapasztalatainak felhasználása a keresztantervi kompetenciák és a természettudományos oktatás fejlesztésére.

TÁMOP-3.1.15-14-2014-0001

Kedvezményezett: Informatikai, Távközlési és Elektronikai Vállalkozások Szövetsége

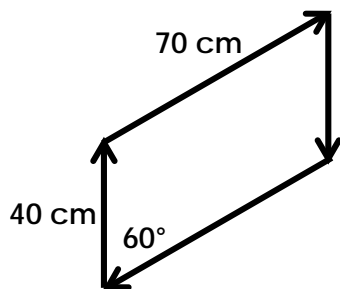

MELLÉKLETEK

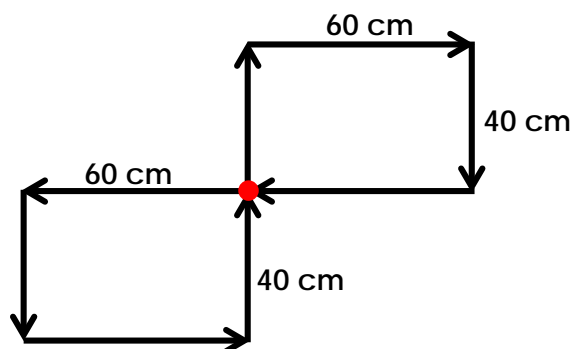
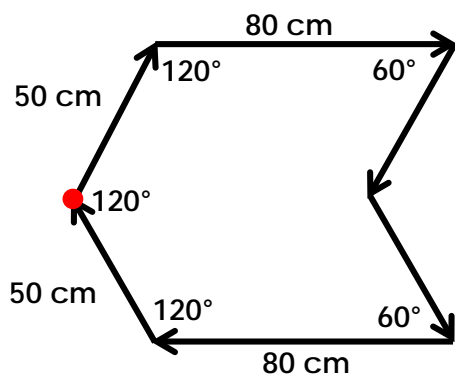
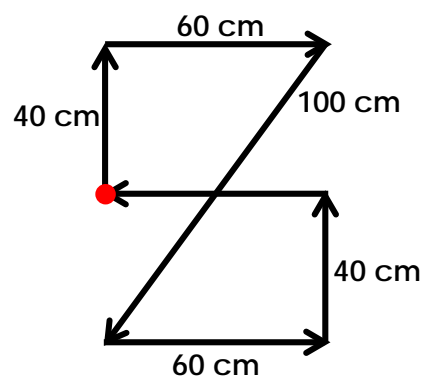
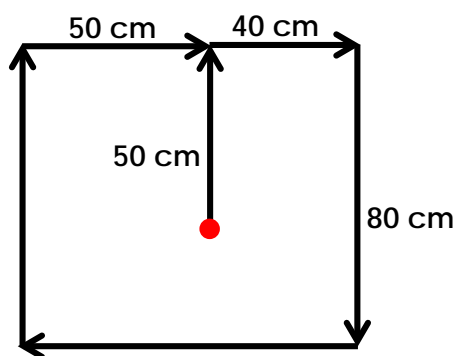
KÖNYV LINKJE:

[HTTP://DOWNLOAD.NI.COM/PUB/BRANCHES/EE/2014/ACADEMIC/KISS_ROBERT_A_MINDSTORMS_EV_3_ROBOTOK_PROGRAMOZASANAK_ALAPJAI.PDF](http://download.ni.com/pub/branches/EE/2014/ACADEMIC/KISS_ROBERT_A_MINDSTORMS_EV_3_ROBOTOK_PROGRAMOZASANAK_ALAPJAI.PDF)

ELSŐ PÁLYA:

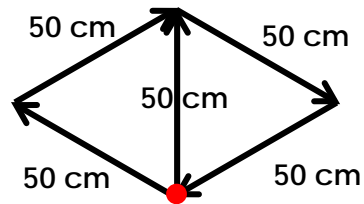
Tanulói feladatok:

LEGO demonstrációs segédeszközök alkalmazó pedagógiai jó gyakorlatok és módszerek tapasztalatainak felhasználása a kereszttantervi kompetenciák és a természettudományos oktatás fejlesztésére.

TÁMOP-3.1.15-14-2014-0001

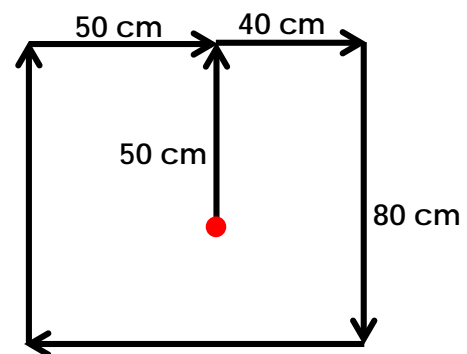
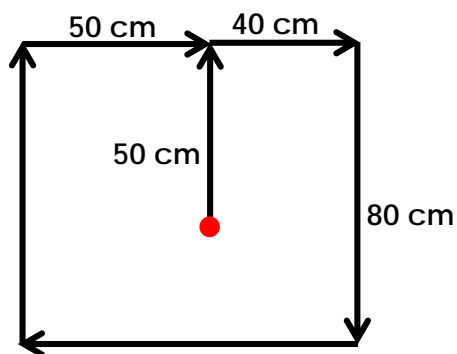
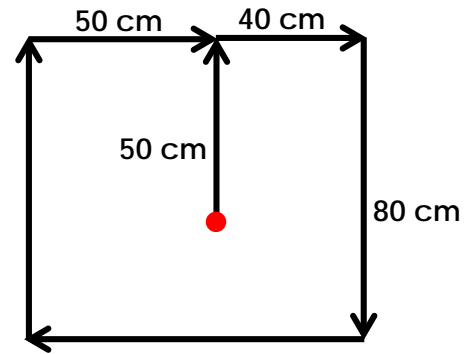
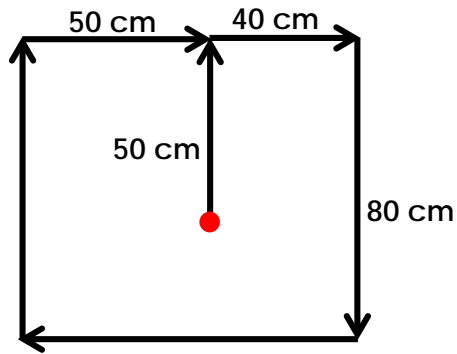
Kedvezményezett: Informatikai, Távközlési és Elektronikai Vállalkozások Szövetsége

LEGO demonstrációs segédeszközök alkalmazó pedagógiai jó gyakorlatok és módszerek tapasztalatainak felhasználása a kereszttantervi kompetenciák és a természettudományos oktatás fejlesztésére.

TÁMOP-3.1.15-14-2014-0001

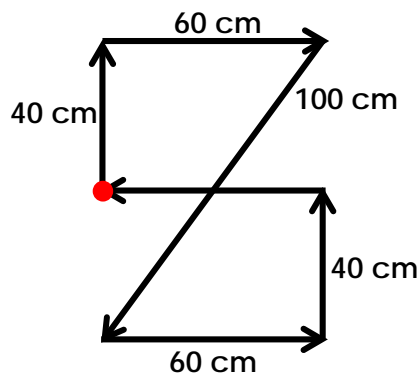
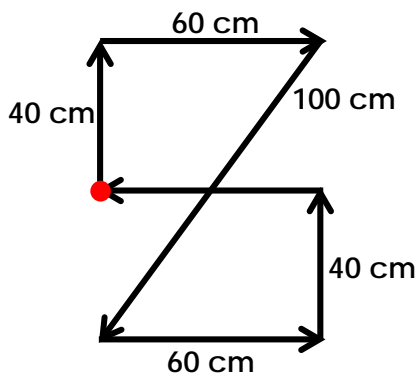
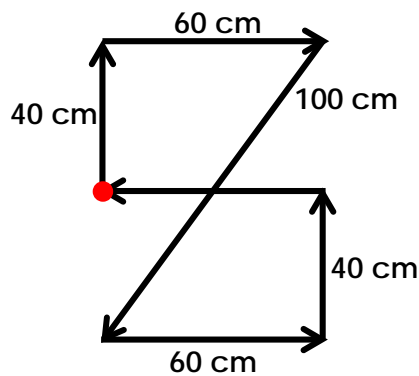
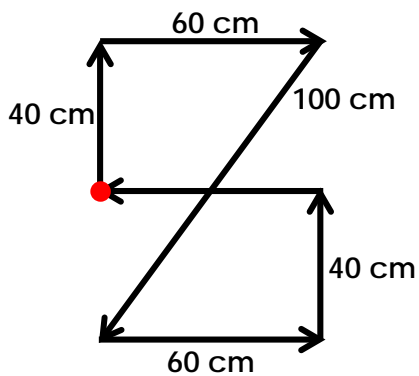
Kedvezményezett: Informatikai, Távközlési és Elektronikai Vállalkozások Szövetsége

LEGO demonstrációs segédeszközök alkalmazó pedagógiai jó gyakorlatok és módszerek tapasztalatainak felhasználása a keresztantervi kompetenciák és a természettudományos oktatás fejlesztésére.

TÁMOP-3.1.15-14-2014-0001

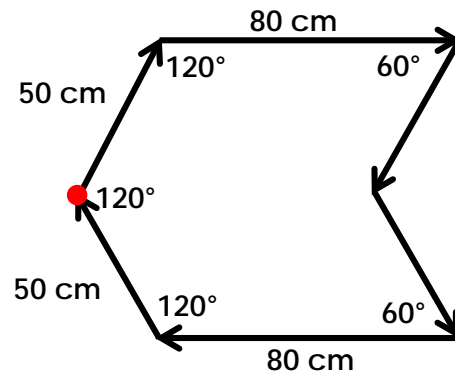
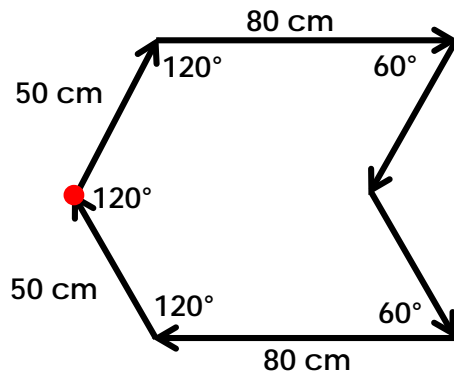
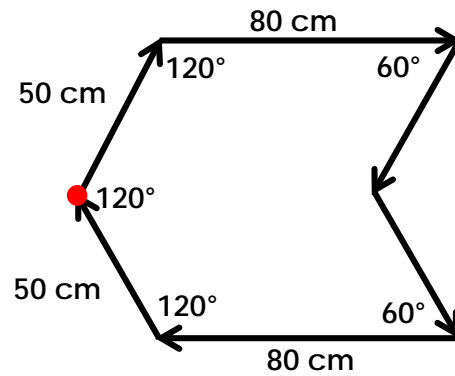
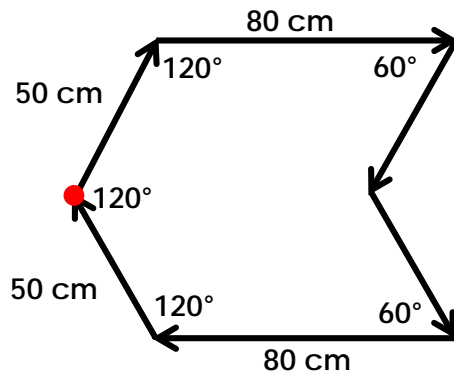
Kedvezményezett: Informatikai, Távközlési és Elektronikai Vállalkozások Szövetsége

LEGO demonstrációs segédeszközöket alkalmazó pedagógiai jó gyakorlatok és módszerek tapasztalatainak felhasználása a keresztantervi kompetenciák és a természettudományos oktatás fejlesztésére.

TÁMOP-3.1.15-14-2014-0001

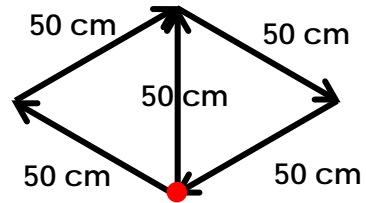
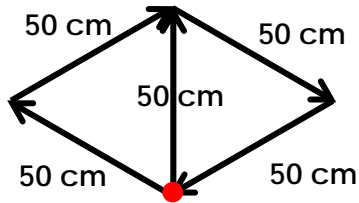
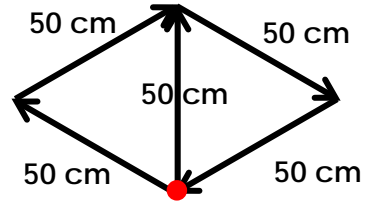
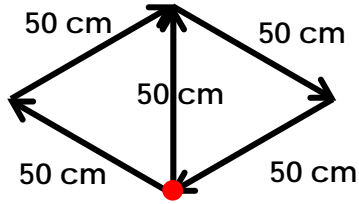
Kedvezményezett: Informatikai, Távközlési és Elektronikai Vállalkozások Szövetsége

LEGO demonstrációs segédeszközöket alkalmazó pedagógiai jó gyakorlatok és módszerek tapasztalatainak felhasználása a keresztantervi kompetenciák és a természettudományos oktatás fejlesztésére.

TÁMOP-3.1.15-14-2014-0001

Kedvezményezett: Informatikai, Távközlési és Elektronikai Vállalkozások Szövetsége

LEGO demonstrációs segédeszközöket alkalmazó pedagógiai jó gyakorlatok és módszerek tapasztalatainak felhasználása a keresztantervi kompetenciák és a természettudományos oktatás fejlesztésére.

TÁMOP-3.1.15-14-2014-0001

Kedvezményezett: Informatikai, Távközlési és Elektronikai Vállalkozások Szövetsége

